

В. О. Шувалов

студ. I курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. П. П. Білик

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ, АДМІНІСТРАТИВНИЙ РОЗСУД І ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ: ВЗАЄМОЗУМОВЛЕНІСТЬ ТА ТОЧКИ ДОТИКУ

Мабуть, скільки існує держава, як інструмент задоволення потреб та інтересів територіально-організованого населення, стільки думки науковців та практиків управлінської сфери зосереджені на пошуку оптимальної моделі побудови органів та засобів їх діяльності, яка б найповніше відповідала соціальній ролі та призначенню держави – створити за допомогою владних структур такого середовища для своїх громадян, де вони могли б задовольняти власні потреби та інтереси найповніше та безпечніше один стосовно одного і реалізовувати права і свободи найбезперешкоднішим чином. Створення таких умов, про які йдеться, в державно-організованому суспільстві здійснюється через механізм, який попередньо можна позначити, як державне управління.

Державне управління – явище надзвичайно складне та суперечливе, що виявляється в неможливості одноставного його визначення в науковому

співтоваристві. В наукових дослідженнях різних років подані на розсуд найрізноманітніші визначення сутності державного управління від його розуміння, як «особливого і самостійного різновиду діяльності держави, що здійснює окрема система спеціальних державних органів – органів виконавчої влади [1, с. 6], до найширшого розуміння, як «діяльності держави (органів державної влади), спрямованої на створення умов для як найповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами» [2, с. 157]. Втім, категорія «державне управління» в літературі вбачається дещо застарілою і такою, що вимагає переосмислення. Зокрема, вказується, що «з прийняттям Конституції України, розвитком місцевого самоврядування в Україні, сервісно-орієнтованої державної політики використання категорії «державне управління» як загальноживаному, так і в професійному значенні вже не відповідає тим суттєвим змінам, що відбулися в адміністративно-політичній, соціально-культурній та господарській сферах суспільного життя» [3, с.45]. Оскільки «демократичні засади врядування справами суспільства докорінно змінюють характер і структуру управління суспільними, політичними, економічними, соціальними та іншими процесами в державі. Україна, перебуваючи на шляху формування громадянського суспільства, одночасно має сформувати повноцінну публічну сферу, яка у широкому сенсі є сферою реалізації властивих суспільству інтересів, тобто суспільних інтересів у цілому» [4, с.37], то трансформація системи державного управління виявилася в становленні оновленої системи владного впливу на суспільні відносини – публічного адміністрування. Ця категорія відрізняється від державного управління залученням ширшого кола суб'єктів до процесу здійснення управлінського впливу, а також використанням більш «м'яких», порівняно з державно-управлінськими, форм та методів управлінського впливу.

Втім, основне, що варто розуміти визначаючи категорію «публічне адміністрування» або ж «державне управління», - це те, що основним призначенням такої діяльності є втілення та застосування положень нормативно-правових актів в життя через управлінську діяльність, тому що «право не регулює суспільні відносини. Воно створює «тільки» умови для правової регламентації суспільних відносин або правову базу для прийняти відповідних, встановлених державою правових заходів» [5, с.15].

Оскільки «в процесі управління для досягнення певних цілей ухвалюється й виконується безліч рішень, тому що рішення – це та основна форма управлінської діяльності, в якій виступає зміст праці..» [6, с.155], а також враховуючи, що попередньо в нормативно-правових актах будь-якого ієрархічного рівня просто не можливо заздалегідь передбачити всі можливі управлінські проблеми, а тим більше, шляхи і засоби їх вирішення, то переважна частина управлінської діяльності виконується, виходячи із так званого адміністративного розсуду.

Потреби даного дослідження задовольняє таке розуміння адміністративного розсуду – це «закріплена законом, інтелектуально-вольова, спрямована на реалізацію публічного інтересу діяльність суб'єктів публічного адміністрування щодо вибору можливих дій, передбачених законом, із метою прийняття найоптимальнішого та найдоцільнішого управлінського рішення у конкретній ситуації» [7, с.113]. Таким чином, бачимо, що переважна більшість управлінських рішень, через які виконуються публічно-адміністративні функції та завдання держави, приймаються посадовими особами публічних адміністрацій, виходячи із власного бачення управлінської проблеми і можливих, на погляд посадовця – найоптимальніших, шляхів її вирішення. Така побудова управлінської праці і відсутність процедурного законодавства в публічно-адміністративній сфері вимагає дотримання найвищих деонтологічних вимог до посадовців, таких вимог, відповідність яким прямо свідчила б про їх здатність використовувати адміністративний розсуд в ім'я закону та справедливості, в ім'я забезпечення прав і свобод людини. Це вимагає кропіткої наукової та законодавчої роботи щодо вимог до професійності (освіта, досвід, досвідченість) службових осіб публічних адміністрацій, щодо розробки комплексу деонтологічних вимог з кореспондуючими заходами юридичної відповідальності за їх порушення, до посадовців системи публічного адміністрування, через управлінську діяльність яких вирішуються завдання та виконуються функції держави.

Список використаної літератури

1. Державне управління в Україні: навч. посібник / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Вид-во ТОВ «СОМІ».1999. 310 с.
3. Ковбасюк Ю. В. Державне управління / Ковбасюк Ю. В., Бакуменко В. Д. // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. К. : НАДУ, 2011. Т.1. Теорія державного управління / наук.-ред. колегія: В. М. Князев (співголова), І. В. Розпунтенко (співголова) та ін. 2011. 748 с.
4. Задихайло О. А. Співвідношення понять "державне управління", "публічне управління" та "публічне адміністрування" в категоріальному апараті адміністративного права. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. "Право". 2020. Вип. 31. С. 43-48.
5. Аль-Атті І. В. Публічне управління: сутність і визначення. Аспекти публічного управління. 2018. Т. 6. № 8. С. 35-41.
6. Стрельцов Є. Л. Правове регулювання або правове управління: привід для обговорення. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2017. № 10. С. 8-17
7. Євтушенко О. Н. Державне управління (Основи теорії державного управління): [навчальний посібник у трьох частинах]. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. Ч. 1. Основи теорії державного управління. 2013. 268 с.
8. Харенко О.В. Адміністративний розсуд у діяльності суб'єктів публічного адміністрування. Часопис Київського університету права. 2018. №3. С.113-116